

REPUBLIKA HRVATSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE
Z A G R E B

Broj: Kž-rz 25/2019-6

U I M E R E P U B L I K E H R V A T S K E

P R E S U D A

I

R J E Š E N J E

Vrhovni sud Republike Hrvatske, u vijeću sastavljenom od sudaca Vrhovnog suda Ileana Vinja kao predsjednice vijeća, te Ranka Marijana, Melite Božičević-Grbić, Ratka Ščekića i Perice Rosandića kao članova vijeća, uz sudjelovanje više sudske savjetnice - specijalistice Maje Ivanović Stilinović kao zapisničarke, u kaznenom predmetu protiv opt. M. C. i dr., zbog krivičnog djela iz čl. 120. st. 1. Osnovnog Krivičnog zakona Republike Hrvatske („Narodne novine“, broj 53/91; 39/92; 91/92; 31/93; 35/93; 108/95; 16/96. i 28/96, dalje: OKZ RH), odlučujući o žalbama državnog odvjetnika i opt. L. L., podnesenim protiv presude Županijskog suda u Rijeci od 6. ožujka 2019., broj K-Rz-1/15, u sjednici održanoj 18. ožujka 2021., u prisutnosti u javnom dijelu zamjenice glavnog državnog odvjetnika Republike Hrvatske, J. D., te branitelja opt. M. C., odvjetnika L. D.,

r i j e š i o j e:

I. Prihvaća se žalba državnog odvjetnika, ukida se oslobađajući dio prvostupanjske presude (opt. M. C.) te se predmet u tom dijelu upućuje sudu prvog stupnja na ponovno suđenje i odluku.

p r e s u d i o j e:

II. Žalba opt. L. L. odbija se kao neosnovana (osuđujući dio) te se u pobijanom, a neukinutom dijelu, potvrđuje prvostupanjska presuda.

Obrazloženje

Pobijanom je presudom opt. L. L., kojem je suđeno u odsutnosti, proglašen krivim zbog krivičnog djela iz čl. 120. st. 1. OKZ RH, pa je na temelju citirane zakonske odredbe osuđen na kaznu zatvora u trajanju deset godina. Primjenom čl. 148. st. 1. u vezi čl. 145. st. 1. i 2. toč. 1., 6., 7. i 8. Zakona o kaznenom postupku („Narodne novine“, broj 150/08., 76/09., 80/11., 91/12. - Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 143/12., 56/13., 145/13., 152/14. i 70/1.7) opt. L. L. je naloženo naknaditi troškove kaznenog postupka u iznosu 16.380,45

kuna, te paušalnu svotu u iznosu 5.000,00 kuna, dok je ošt. V. G. s imovinskopравnim zahtjevom upućen u parnicu.

Istom je presudom opt. M. C., primjenom čl. 453. toč. 3. Zakona o kaznenom postupku („Narodne novine“, broj 150/08., 76/09., 80/11., 91/12. - Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 143/12., 56/13., 145/13., 152/14. i 70/17.) oslobođen optužbe da bi počinio krivično djelo iz čl. 120. st. 1. OKZ RH. Primjenom čl. 149. st. 1. Zakona o kaznenom postupku („Narodne novine“, broj 150/08., 76/09., 80/11., 91/12. - Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 143/12., 56/13., 145/13., 152/14. i 70/17.) troškovi kaznenog postupka u tom su dijelu pali su na teret proračunskih sredstava, a ošt. V. G. je sa svojim imovinskopравnim zahtjevom upućen u parnicu.

Protiv ove presude žalbu su podnijeli državni odvjetnik i opt. L. L..

Državni odvjetnik se žali, u odnosu na oslobađajući dio presude, zbog bitne povrede odredbe kaznenog postupka i pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja, s prijedlogom pobijanu presudu u oslobađajućem dijelu "...preinačiti ili ukinuti...".

Opt. L. L. podnio je žalbu, u odnosu na osuđujući dio presude, putem branitelja K. D., odvjetnika iz R., zbog povrede kaznenog zakona i pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja, s prijedlogom pobijanu presudu ukinuti i predmet vratiti sudu prvog stupnja na ponovno suđenje i odlučivanje, odnosno pobijanu presudu preinačiti i opt. L. L. osloboditi optužbe.

Odgovor na žalbu državnog odvjetnika podnio je opt. M. C., putem branitelja L. D., odvjetnika iz R., s prijedlogom žalbu državnog odvjetnika odbiti kao neosnovanu i potvrditi oslobađajući dio prvostupanjske presude.

Prije održavanja sjednice vijeća spis je, na temelju čl. 474. st. 1. Zakona o kaznenom postupku („Narodne novine“, broj 150/08., 76/09., 80/11., 91/12. - Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 143/12., 56/13., 145/13., 152/14., 70/17. i 126/19. – dalje: ZKP/08.), dostavljen Državnom odvjetništvu Republike Hrvatske.

Primjenom čl. 475. st. 2. Zakona o kaznenom postupku („Narodne novine“ br: 152/08., 76/09., 80/11., 91/12. – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 143/12., 56/13., 145/13., 152/14., 70/17. i 126/19. - dalje u tekstu: ZKP/08.).

O sjednici drugostupanjskog vijeća izviješteni su opt. M. C. i njegov branitelj L. D., te branitelj opt. L. L., K. D., jer su to zahtijevali, i glavni državni odvjetnik Republike Hrvatske. Sjednici, u javnom, dijelu, su prisustvovali zamjenica glavnog državnog odvjetnika Republike Hrvatske i branitelj opt. M. C..

Zamjenica glavnog državnog odvjetnika Republike Hrvatske J. D., izjavila je na sjednici odustanak od žalbe državnog odvjetnika, u dijelu koji se odnosi na žalbenu osnovu bitne povrede odredaba kaznenog postupka.

Žalba državnog odvjetnika zbog pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja, u odnosu na opt. M. C. je osnovana, a žalba opt. L. L. je neosnovana.

Nije u pravu opt. L. L. kada se, u odnosu na osuđujući dio presude, žali zbog povrede kaznenog zakona i kada tvrdi da se na odnosni događaj trebao primijeniti Dopunski Protokol II. Ženevskim konvencijama, jer se incident dogodio u vrijeme nemeđunarodnog oružanog sukoba, odnosno prije 8. listopada 1991.

Iz činjeničnog supstrata izreke pobijane presude je razvidno da su radnje, koje su stavljene na teret opt. L. L., protivne čl. 3. Ženevske konvencije o zaštiti građanskih osoba u vrijeme rata od 12. kolovoza 1949., te protivne odredbama čl. 48., čl. 51. st. 1., 2., 3. i čl. 85. st. 3. Dopunskog protokola Ženevskim konvencijama od 12. kolovoza 1949. o zaštiti žrtava međunarodnih oružanih sukoba od 8. lipnja 1977. (Protokol I). Iz obrazloženja pobijane presude, jasno, proizlazi da je kazneno djelo počinjeno nakon 8. listopada 1991.. Nema dvojbe da je napad na selo K. bio 04. listopada 1991., a svjedok Đ. V. se sjeća da je „... ovaj događaj sa G. ...“ bio tjedan dana nakon napada na selo K., dakle nekoliko dana nakon 8. listopada 1991. Svjedok V. G. (list 64 – 65 spisa) je rekao da su tjedan do deset dana nakon napada na selo K., uhvatili njegovog djeda i ubili.

Odlukom Sabora Republike Hrvatske od 8. listopada 1991., na koju odluku se i poziva prvostupanjski sud u razlozima presude, Republika Hrvatska je raskinula državopravne veze na temelju kojih je, zajedno s ostalim republikama i pokrajinama, tvorila dotadašnju SFRJ. Time je Republika Hrvatska stekla svoju samostalnost kao međunarodni subjekt. Oružani sukob na području Republike Hrvatske imao je nemeđunarodni karakter sve do 8. listopada 1991., a oružani sukob koji se od tada odvijao na njenom teritoriju, u smislu primjene odredaba međunarodnog prava, smatra se međunarodnim sukobom.

Stoga je prvostupanjski sud, pravilno, primijenio Dopunski Protokol I. uz Ženevske konvencije od 12. kolovoza 1949. o zaštiti žrtava međunarodnih oružanih sukoba.

Nije u pravu opt. L. L. ni kada se žali zbog povrede kaznenog zakona, tvrdeći da su pogrešno primijenjene odredbe OKZ RH, s obzirom da je tada na snazi bio KZ SFRJ, pa je osuđen „... po zakonu koji nije bio donijet u vrijeme počinjenja kaznenog djela ...“.

Sudska praksa je dala jasan odgovor na pitanje postojanja pravnog kontinuiteta između odgovarajućih zakonskih odredbi koje se odnose na kaznena djela protiv čovječnosti, odnosno protiv vrijednosti zaštićenih međunarodnim pravom, i pitanje koji je zakon najblaži za počinitelje takvih djela ukoliko su počinjena za vrijeme važenja KZ SFRJ. Naime, sudska praksa se usuglasila kako je OKZ RH, u odnosu na navedena kaznena djela, blaži za počinitelja jer je imao zapriječenu kaznu zatvora u trajanju od pet do dvadeset godina zatvora, dok je KZ SFRJ, za ista kaznena djela, predviđao mogućnost izricanja smrtne kazne. Zakonom o izmjenama i dopunama Krivičnog zakona Republike Hrvatske („Narodne novine“ br. 91/92) promijenjen je naziv u Osnovni krivični zakon Republike Hrvatske, a kasnije dopune odnosno izmjene i dopune te pročišćeni tekst („Narodne novine“ br. 108/95, 28/96 i 31/93) ove odredbe nisu mijenjale. Zato je pravilno prvostupanjski sud primijenio OKZ RH, kao najblaži zakon za počinitelja, a inkriminirano postupanje optuženika označio kao krivično djelo protiv čovječnosti i međunarodnog prava, ratni zločin protiv civilnog stanovništva, iz čl. 120. st. 1. OKZRH.

Suprotno žalbenim navodima opt. L. L., činjenično stanje je potpuno i pravilno utvrđeno. Zaključci suda prvog stupnja, zasnovani na ocjeni vjerodostojnosti iskaza ispitanih

osoba i zaključci zasnovani na ocjeni svih ostalih izvedenih dokaza, logični su i zakoniti, pa su uslijed toga i zaključci suda o postojanju odlučnih činjenica utemeljeni na izvedenim dokazima.

Pravilno je utvrđenje prvostupanjskog suda da su uzrok smrti ubijenog civila I. G., strijelne ozljede, kako to nedvojbeno proizlazi iz dokumentacije u spisu predmeta i nalaza i mišljenja stalnog sudskog vještaka, zatim iz obrana opt. M. C. i opt. L. L., te iskaza svj. Đ. V. i svj. M. C..

Pravilno je utvrđenje prvostupanjskog suda kako nije vjerodostojna obrana opt. L. L. (iznesena 7. ožujka 2014., u nazočnosti branitelja, pred Višim sudom u Beogradu, Odjeljenje za ratne zločine, list 393-409 spisa), da mu je zapovjednik čete R. C., a ne opt. M. C., rekao za zarobljenog civila i naredio da ga odvede do njegove kuće i tamo čuva. Takav navod je, između ostalih, demantirao R. C. koji je vidio kada je I. G. doveden. Otišao je prije nego je opt. M. C. počeo ispitivati civila. Svjedok tvrdi kako je opt. M. C. rekao „... ja tog čovjeka poznajem ... ja ću ga ispitati ...“, pa su on i njegov zamjenik otišli u zapovjedništvo čete. Ovaj je iskaz potvrdio i svjedok M. M., koji je rekao da su R. C. i on ranije otišli, pa ne zna što se događalo sa zarobljenim civilom.

Nadalje, iz obrane opt. M. C. jasno proizlazi tko je ispitivao civila, odnosno da R. C. nije izdao nikakvu zapovijed opt. L. L.. Naime, onaj tko je mogao izdati zapovijed opt. L. nakon ispitivanja I. G., bio je onaj tko je i ispitivao civila, a to je nedvojbeno bio opt. M. C.. Iz iskaza svj. Đ. V. i svj. M. C. proizlazi da je I. G. bio doveden pred opt. M. C.. Iz obrane opt. M. C. proizlazi da je, nakon što je Đ. V. odbio „riješiti“ civila „... jer je valjda mislio da tražim da on ubije djeda ...“ pitao svoje ljude od povjerenja, i to opt. L. L., M. B. i M. K., koji su rekli da će to oni riješiti. Nevjerodostojna je tvrdnja opt. L. kako su, dolaskom do kuće I. G., M. B. i on odložili puške pred ulazom u kuću, M. B. je započeo ispitivati civila, a njemu je rekao da ode u kuću potražiti slike obitelji G.. Kada je ušao u kuću i popeo se na kat „... čujem dolje rafal, ja kroz prozor vidim B. M. je ubio G. mojom puškom ...“.

Pravilno je prvostupanjski sud utvrdio kako nikakvog ostavljanja oružja pred kućom I. G. nije bilo, niti je bilo odlaska na kat kuće, a što proizlazi i iz iskaza svj. M. C. i svj. Đ. V.. Uostalom, nedvojbeno je utvrđeno kako je opt. L. L. imao automatsku pušku kojom je i ubijen civil, dok je M. B. dužio poluautomatsku pušku. S tim povezano, svj. Đ. V. je iskazao „... nisam daleko stigao kad sam začuo rafalnu paljbu, mislim da je tom prilikom iz automatske puške ispucan cijeli šaržer metaka ...“.

Opt. M. C. za ubojstvo I. G., izravno, tereti opt. L. L.. Između ostaloga je u svojoj obrani rekao „... i javi se L., javi se M. K. i javi se taj B., jave se oni, mi ćemo ga sprovesti ... odjednom čujem rafale, oni se smiju, ja izašao na cestu i pitam gdje je stari. L. se istakao prvi i veli ja sam ga ubio ... ubio sam ga kao repu, dakle nije govorio u množini, pitao sam L. jesi li mu makar zavezao oči, na što je on rekao da nije ... u izvještaju o saslušanju djeda ja sam napisao da je djed ubijen i da mi je L. priznao da je ubio djeda ...“.

Prvostupanjski sud je utvrdio kako je opt. M. C. bio ispred kuće I. G. i vidio njegovo ubojstvo. Svj. Đ. V. se sjeća da su pronašli sakrivenog I. G. i doveli ga u dvorište njegove kuće iz koje je iznesen stol i stolica, a opt. M. C. je kao komandir voda ispitivao ovog civila. Svjedok je naglasio „... shvatio sam da M. C. želi da ja likvidiram I. G. koji je u tom trenutku

stajao u blizini gnojne jame, okrenut leđima prema vojnicima ... M. C. ga je pozvao da se okrene prema nama ... ja to nisam mogao učiniti ... onda se odjednom pojavio jedan pripadnik naše jedinice po imenu L. ... ja sam mu objasnio da me M. C. tjera da ubijem civila ... L. me odgurnuo u stranu te rekao da će to biti riješeno i bez mene ...". Svj. M. C. je, na raspravi, rekao kako je zarobljeni civil razgovarao sa opt. M. C., koji je potom pitao tko će istog odvesti. Opt. L. L., M. B. i M. K. su rekli da će oni, pa su ga i odveli, a nakon nekog vremena ova trojica su se vratila „... nakon što je L. rekao da je on ubio tog djeda, ne znam da li je to javljeno komandi ...".

Premda za ovaj postupak to nije odlučno, iz iskaza nekih svjedoka proizlazi da imaju posredna saznanja, na temelju priča mještana, kako je upravo opt. L. L. ubio I. G.. Svj. M. Č., pripadnik 1. voda čiji je zapovjednik bio opt. M. C., rekao je da nije bio u K. kada se dogodila „... ta nesreća, zločin ...“, no pričalo se u G. S., jer su ljudi iz S. bili pripadnici te jedinice, da je civil nađen u vrtu s bombom i da ga je ubio opt. L. L.. Svj. J. K., isto pripadnik 1. voda, čuo je „... da su I. G. u vrtu pronašli B. M., L. L. i još jedna osoba, te da su ga doveli pred M. C. koji je rekao da ga odvedu, no nitko to nije htio učiniti, pa se javio L. L. ... moje komšije i seljani su pričali da je I. G. lišio života L. L. ...“. Svj. M. J. je o ubojstvu I. G. prvi put čuo od mještana, jer su svi o tome pričali, a nakon toga je pitao opt. M. C. kako je to dozvolio, na što mu je ovaj odgovorio kako nije mogao spriječiti L. da ubije tog starca.

Nasuprot žalbenim tvrdnjama opt. L. L., prvostupanjski sud je, na temelju izvedenih dokaza, utvrdio postojanje svih odlučnih činjenica. Pravilno je ocijenio vjerodostojnom kako dijelove obrane opt. M. C., tako i iskaze svjedoka Đ. V. i M. C., iz kojih proizlazi, nedvojbeni, zaključak da je civila I. G., svojom automatskom puškom, ubio opt. L. L.. Stoga je pravilno utvrđenje da je opt. L. počinio kazneno djelo ratnog zločina protiv civilnog stanovništva, na način opisan u izreci pobijane presude.

Za svoje utvrđenje prvostupanjski sud je dao logično obrazloženje, na koje se upućuje žalitelj.

Opt. L. L. se nije izrekom žalio zbog odluke o kazni, međutim njegova žalba zbog povrede kaznenog zakona i pogrešno utvrđenog činjenog stanja, sadrži u sebi i žalbu zbog odluke o kazni, pa je pobijana presuda ispitana i u tom pravcu.

Odluka o kazni mora sadržavati individualiziranu zakonom predviđenu društvenu osudu zbog konkretnog kaznenog djela.

Određujući vrstu i mjeru kazne koju će primijeniti, sud mora uzeti u obzir okolnosti koje utječu da kazna po vrsti i mjeri bude lakša ili teža za počinitelja kaznenog djela. Osobito treba cijiniti stupanj krivnje, pobude iz kojih je kazneno djelo počinjeno, jačinu ugrožavanja ili povrede kaznenim djelom zaštićenog dobra, okolnosti u kojima je kazneno djelo počinjeno, okolnosti u kojima je počinitelj živio prije počinjenja kaznenog djela i usklađenost njegovog ponašanja sa zakonima, okolnosti u kojima živi i njegovo ponašanje nakon počinjenja kaznenog djela, te ukupnost društvenih i osobnih uzroka koji su pridonijeli počinjenju konkretnog kaznenog djela.

Odlučujući o vrsti i visini kazne opt. L. L., prvostupanjski sud je cijenio otegotnim izrazitu društvenu opasnost počinjenog kaznenog djela, okolnost da se radilo o ubojstvu starca

koji nije nikoga ugrožavao, te činjenicu da je ubijeni civil završio u gnojnici, dakle i mrtav je bio lišen dostojanstva. Olakotnim je prvostupanjski sud cijenio neosuđivanost optuženika, te okolnost da se protiv njega ne vodi drugi kazneni postupak.

Vodeći računa o općim pravilima izbora vrste i mjere kazne, te o svrsi kažnjavanja, kaznom zatvora u trajanju deset godina moći će se izraziti društvena osuda zbog počinjenog kaznenog djela opt. L. L., te utjecati na ostale da ne čine kaznena djela, kao i na svijest građana o pogibeljnosti kaznenih djela.

Drugostupanjski sud ispituje presudu u onom dijelu u kojem se pobija žalbom i iz osnove iz koje se pobija.

Vrhovni sud Republike Hrvatske kao drugostupanjski sud, ispitujući pobijanu presudu po službenoj dužnosti, u skladu s čl. 476. st. 1. toč. 1. i 2. ZKP/08., nije našao da bi bila ostvarena ni bitna povreda odredaba kaznenog postupka niti povreda kaznenog zakona na štetu optuženika, na koje povrede drugostupanjski sud pazi po službenoj dužnosti.

U pravu je državni odvjetnik kada se, u odnosu na oslobađajući dio presude i opt. M. C., žali, doduše vrlo sumarno, zbog pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja.

Državni odvjetnik, polazeći od onog činjeničnog stanja koje je i utvrdio prvostupanjski sud, pravilno zaključuje kako takvo činjenično stanje, barem za sada, dovodi u sumnju pravilnost zaključka kako se nije moglo pouzdano utvrditi da je opt. M. C. naredio ubojstvo I. G..

Prvostupanjski sud, u odnosu na iskaz svjedoka Đ. V., koji je izravno i nedvosmisleno teretio optuženika M. C., zaključuje kako se „... osuđujuća presuda ne može temeljiti isključivo ili u odlučujućoj mjeri na iskazu svj. pok. V., jer bi tada došlo do povrede konfrontacijskog prava obrane ...“. Naime, svj. Đ. V., koji je u međuvremenu umro, bio je ispitan u ŽDO Karlovac 25. rujna 2012. i u vlastitom domu od strane ŽDO Rijeka, 26. studenoga 2013., a njegovom ispitivanju obrana nije bila ni prisutna, niti obaviještena o ispitivanju svjedoka. Sud analizira i iskaz svjedoka M. C. u kojem tereti optuženika, te zaključuje „... činjenica je da prvom i drugom ispitivanju svj. M. C. nije bila prisutna obrana, pa je jasno da se, u nedostatku drugih dokaza, ne može osuđujuća presuda za I-opt. C. temeljiti samo na onome što je svj. C. M. iskazao prilikom prva dva ispitivanja ...“.

Nema dvojbe da su načelo kontradiktornosti i konfrontacijsko pravo optuženika neraskidivi dijelovi prava na pravični postupak, zajamčenog člankom 29. Ustava Republike Hrvatske i člankom 6. stavka 1. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda. Ovim odredbama se štiti temeljno načelo konfrontacijskog prava optuženika, prema kojem optužena osoba mora imati mogućnost ispitati i osporiti dokaze optužbe. Načelo kontradiktornosti označava pravo stranaka biti prisutne radnjama u postupku, moći se očitovati na njih i biti saslušane prije odluke suda.

Ukoliko svjedok nije ispitan na način propisan čl. 234. i čl. 235. ZKP/08., na raspravi se može pročitati raniji iskaz, ali se primjenom odredbe čl. 411. st. 4. ZKP/08., na takvom iskazu ne može isključivo ili u odlučujućoj mjeri temeljiti osuđujuća presuda.

U pravu je državni odvjetnik kada tvrdi da se osuđujuća presuda ne bi temeljila „... samo na iskazu danas pokojnog svjedoka Đ. V. ...“ već, prema za sada utvrđenom činjeničnom stanju, i na drugim dokazima koji podupiru ovaj iskaz.

Svjedok Đ. V. je rekao da je zarobljen civil I. G. stao na zid gnojne jame, okrenut leđima opt. M. C., koji je tada viknuo "gdje je V.". Svjedok se javio, a opt. M. C. mu je naredio "riješi ovo", a nakon kratke zadržske rekao "ubij ga". On to nije mogao učiniti „... tada me L. odgurnuo u stranu te rekao da će to biti riješeno i bez mene ...“. Kada je začuo rafalnu pucnjavu, vratio se do mjesta gdje je prije stajao I. G., te se uvjerio da isti beživotno leži u gnojnoj jami, doslovce presječen rafalom.

Iz dokumentacije koja se nalazi u spisu predmeta i nalaza i mišljenja stalnog sudskog vještaka, proizlazi da su uzrok smrti ubijenog civila I. G., doista, strijelne ozljede. Takav zaključak, nedvojbeno, proizlazi i iz iskaza svjedoka Đ. V.. Iz izvješća o poduzetim mjerama i radnjama u svezi ekshumacije leša, proizlazi da je tijelo pronađeno „... odmah iza kuće gledano prema vrtu u gnojnici ...“, a što dodatno ukazuje na istinitost iskaza svj. Đ. V., da se ovaj zločin odvijao u neposrednoj blizini kuće ubijenog, koji je bio prisiljen popeti se na zid gdje je i ubijen „... te okrenut leđima pao u gnojnu jamu ...“.

Iskaz svj. Đ. V. potvrđuje i svjedok R. V. na raspravi, kada je istaknuo da mu je otac, Đ. V., ispričao da je bio prisutan kada je I. G. bio zarobljen. Tamo su bili prisutni i opt. M. C., koji je bio pretpostavljeni njegovom ocu, i opt. L. L., koji je bio običan vojnik. Svjedok je bio jasan i određen da mu je otac opisao kako je opt. M. C. tražio od njega da likvidira djeda, na što je otac rekao da ne može, jer mu to ne dozvoljava savjest. I. svj. Đ. V., u jednom dijelu, potvrđuje i svjedok M. C. koji je iskazao da je opt. M. C., doista, vodio razgovor sa zarobljenim civilom, a nakon toga rekao da bi bilo najbolje da ga „riješe“. Opt. M. C. je, iznoseći obranu, rekao kako je nakon ispitivanja zarobljenog civila pozvao Đ. V., koji je došao i počeo govoriti da on to neće uraditi. Optuženik tvrdi kako je Đ. V. „... valjda mislio da ja tražim da on ubije djeda ...“.

Usprkos takvim dokazima, prvostupanjski sud je propustio utvrditi zašto je optuženik zvao upravo Đ. V. i prvo njemu izdao naredbu da „riješi“ civila, odnosno značaj obrazloženja optuženika zašto je Đ. V. mislio da „riješiti“ civila znači ubiti, zatim koji je bio smisao njegove naredbe „riješiti“ u konkretnim ratnim uvjetima, i sve ovo povezati sa izjavom opt L. L. "... ja sam riješio djeda ...“, nakon što ga je ubio.

Posredno, o tom činu je govorio i svjedok S. B. koji je, u listopadu 1991., bio komandant 6. odreda. Koliko se sjeća, nije dobio nikakav izvještaj o stradalim ili ubijenim civilima u K.. Čuo je za ubojstvo civila, pa je pozvao opt. M. C. i rekao "ti si to dozvolio, moramo tebe smijeniti" i tako su ga smijenili sa mjesta komandira voda.

S obzirom na izloženo, prvostupanjski sud je trebao cijeliti cjelovit korpus izvedenih dokaza i povezati ih u logičnu cjelinu. Međutim, propustio je nekonfrontirane iskaze svjedoka Đ. V. i M. C. iz istrage povezati i staviti ih u kontekst drugih, tzv. podupirućih dokaza. Ovdje se posebno misli na iskaz svjedoka R. V., ali i na iskaz svjedoka M. C. sa rasprave, na iskaz svjedoka S. B., te na egzaktna činjenična utvrđenja zasnovana na ekshumaciji i vještačkim nalazima i mišljenjima, a što sve potvrđuje vjerodostojnost iskaza svjedoka Đ. V. o načinu i

mjestu ubijanja I. G.. Isto tako, prvostupanjski sud je propustio utvrditi točan smisao optuženikove naredbe da se zarobljeni civil „riješi“, jer je nedugo nakon toga civil bio ubijen.

Umjesto analize svih ovih izvedenih dokaza, prvostupanjski sud se zadovoljio, šturo, konstatacijom kako su iskazi svjedoka Đ. V. i M. C. iz istrage nekonfrontirani, pa se presuda ne može, isključivo ili u odlučujućoj mjeri, temeljiti na takvim iskazima. Ako su iskazi nekonfrontirani, to znači da je, uslijed deficita tzv. podupirućih dokaza, ostala upitna njihova vjerodostojnost. Ukoliko je vjerodostojnost takvih iskaza upitna, onda je jasno da se na njima ne može, isključivo ili u odlučujućoj mjeri, temeljiti osuđujuća presuda. Ali za prvostupanjski sud vjerodostojnost takvih nekonfrontiranih iskaza Đ. V. i M. C. nije bila upitna. Sud, bezrezervno, vjeruje njihovim iskazima, a iz takvih se iskaza „može izvan svake razumne sumnje tvrditi“ da je opt. M. C., doista, izdao zapovijed da se civil ubije. Međutim, bez da sve relevantne dokaze poveže i valorizira njihovu vjerodostojnost, prvostupanjski sud gotovo po nekom automatizmu zaključuje kako se „... ne može izvan svake razumne sumnje tvrditi da je I-opt. C. naredio II-opt. L. ubojstvo G. ...“. Takav postupak može navesti i na zaključak da je prvostupanjski sud donio odluku suprotnu svojim utvrđenjima, jer je bio ograničen posebnim formalnim dokazima, a što je protivno odredbi čl. 9. st. 3. ZKP/08.

Imajući u vidu navedeno, trebalo je prihvatiti žalbu državnog odvjetnika, pobijanu presudu u odnosu na opt. M. C. ukinuti, i predmet uputiti na ponovno suđenje i odluku.

Prvostupanjski sud će, u ponovljenom postupku, savjesno ocijeniti svaki dokaz zasebno i u svezi s ostalim dokazima. Na temelju takve ocjene izložiti će sve nesporne činjenice, te određeno i potpuno izložiti koje sporne činjenice i iz kojih razloga uzima dokazane ili nedokazane. Suglasno standardima Europskog suda za ljudska prava (npr. Gäfgen protiv Njemačke; John Murray protiv Ujedinjenog Kraljevstva; Al-Khawaja i Tahery protiv Ujedinjenog Kraljevstva), prvostupanjski sud će pristupiti ocjeni „čimbenika protuteže“, odnosno ocjeni da li su „odlučujući dokazi potkrijepljeni i drugim dokazima“, pri čemu bi „odlučujući dokaz“ trebalo shvatiti „usko“. Ocjenu vjerodostojnosti iskaza svjedoka, kojeg obrana „zbog hendikepa“ nije mogla ispitati, treba staviti u kontekst ostalih izvedenih dokaza, ocijeniti njihovu „pouzdanost“, i tek potom donijeti odluku da li sveukupni korpus dokaza, sa potrebnom sigurnošću, ukazuje na zaključak da je opt. M. C., doista, počinio odnosno kazneno djelo.

Imajući u vidu navedeno, trebalo je odlučiti kao u izreci ove presude i rješenja, primjenom čl. 482. i čl. 483. ZKP/08.

Zagreb, 18. ožujka 2021.

Predsjednica vijeća
Ileana Vinja, v. r.